

KRISTIN
HANNAH

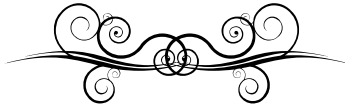
"Rakkaus paljastaa, millaisia haluamme olla, sota taas sen, millaisia olemme."

Satakieli

WSOY

SATAKIELI

Kristin Hannah

SUOMENTANUT KAISA KATTELUS

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Lainauksen Paul Verlaineen runosta *Syyslaulu* suomentanut Yrjö Kaijärvi

Englanninkielinen alkuteos

The Nightingale

Copyright © 2015 by Kristin Hannah. All rights reserved.
Published by agreement with Licht & Burr Literary Agency,
Denmark on behalf of Jane Rotrosen Agency, LLC.

Suomennoksen © Kaisa Kattelus ja WSOY 2019

ISBN 978-951-0-42966-2

PAINETTU EU:SSA

Matthew Shearille.
Ystävälle. Opettajalle. Kannustajalle.
Kaipaamme sinua.

Ja Kaylee Nova Hannabile,
meidän maailmamme uudelle tähdelle:
tervetuloa, pienokainen.

I

HUHTIKUUN 9. 1995

Oregonin rannikko

Jos jotain olen pitkän elämäni aikana oppinut, niin tämän: rakkaus paljastaa, millaisia haluamme olla, sota taas sen, millaisia olemme. Nykypäivän nuoret haluavat tietää kaikista kaiken. He luulevat, että ongelma ratkeaa, kun siitä puhuu. Minä olen hiljaisemman sukupolven kasvatti. Me ymmärrämme unohtamisen arvon, uuden alun houkutuksen.

Viime aikoina olen kuitenkin ajautunut ajattelemaan sotaa, omaa historiaani ja kaikkia lähteneitä.

Lähteneitä.

Kuulostaa siltä kuin rakkaani olisivat sanoneet hei hei ja poistuneet paikalta, kuin olisin antanut heidän mennä ja jatkanut hämmennyksissäni omaa matkaani etsimättä heitä enää käsiini.

He eivät ole muualla. He eivät ole paremmassa paikassa. He ovat poissa. Kun lähestyn elämäni loppua, tiedän että suru kuten katumuskin asettuu dna:hamme ja on ikuisesti osa meitä.

Olen vanhentunut näinä kuukausina, jotka ovat kuluneet mieheni kuolemasta ja omasta diagnoosistani. Ihoni on rypyinen kuin vahapaperi, jota joku on yrittänyt silittää ja käyttää uudelleen. Silmäni pettävät usein – pimeässä, salama-valon räiskähtäessä, sateessa. Tuntuu hermostuttavalta, kun ei voi enää luottaa näköönsä. Ehkä olenkin siksi alkanut katsoa taaksepäin. Menneisyydessä on kirkkautta, jota en nykypäivästä enää löydä.

Haluan kuvitella, että pois päästyäni löydän rauhan, että tapaan kaikki rakkaat, jotka olen menettänyt. Että ainakin saan anteeksi.

Toivon vastoin parempaa tietoa.

Kotitaloni, jonka muuan puutavaraparoni rakennutti yli sata vuotta sitten ja risti The Peaksiksi, on nyt myynnissä, ja minä valmistaudun muuttoon, koska poikani mielestä niin on parasta.

Hän yrittää huolehtia minusta, osoittaa rakkauttaan tänä vaikeana aikana, ja niinpä minä siedän hänen määräilyään. Eikö ole samantekevää, missä kuolen? Siitähän tässä on kysymys. Eihän enää ole väliä silläkään, missä elän. Pakkaan laatikoihin Oregonin rannikolla eletyn elämän, jonka aloitin melkein viisikymmentä vuotta sitten. En halua ottaa mukaan juuri mitään. Mutta yhden haluan.

Tartun ketjuun, jolla vedetään alas ullakolle vievät portaat. Ne avautuvat katosta kuin herrasmiehen ojentuva käsi.

Hatarat portaat huojuvat askelten alla, kun kiipeän ullakolle, missä haistaa pölyä ja homeelta. Katosta riippuu yksi hehkulamppu. Sytytän sen nyöristä.

Tuntuu kuin olisi vanhan höyrylaivan ruumassa. Seinät ovat leveää lankkua, hämähäkinverkot hopeoivat niiden uria ja riippuvat vyyhteinä niiden raoista. Katto on niin kalteva, että mahdun seisomaan suorana vain huoneen keskellä.

Näen keinutuolin, jota käytin kun lapsenlapset olivat pieniä, sitten vanhan kehdon, kuluneen näköisen keinuhevosen, jonka jouset ovat ruosteessa, ja tuolin, jota tyttäreni viimeisteli sairastuessaan. Seinien vierustoilla on laatikoita, joissa lukee »joulu», »kiitospäivä», »pääsiäinen», »halloween», »tarjoiluastioita», »urheiluvälineitä». Noissa laatikoissa on tavaroita, joita en oikeastaan enää käytä mutta joista en henno luopukaan. Tuntuu periksiantamiselta myöntää, etten enää koris-tele joulukuusta, ja olen aina ollut huono antamaan periksi. Nurkasta löydän etsimäni: ikivanhan matka-arkun, joka on tarrojen peitossa.

Raahaan painavan arkun vaivalloisesti vintin keskelle, aivan lampun alle. Polvistun sen eteen, mutta polviin sattuu niin vihlovasti että liu'unkin istualleni.

Ensimmäisen kerran kolmeenkymmeneen vuoteen avaan arkun kannen. Päällimmäinen taso on täynnä vauvamuistoja. Pikkuisia kenkiä, savivaloksia käsistä, tussipiirroksia, joissa on tikku-ukkoja ja hymyileviä aurinkoja, todistuksia ja valokuvia tanssiesityksistä.

Nostan tason pois ja asetan sen viereeni.

Muistot lojuvat arkussa sikin sokin: nahkakantisia päiväkirjoja, vanhoja postikortteja, jotka on sidottu nippuun sini-sellä satiininauhalla, kulmastaan taittunut kartonkirasia, kasa ohuita runokirjoja, jotka on kirjoittanut Julien Rossignol, kenkälaatikko, jossa on satoja mustavalkoisia valokuvia.

Päällimmäisenä on kellastunut, haalistunut paperi.

Käteni vapisevat, kun poimin sen. Se on *carte d'identité*,

henkilöllisyystodistus sodan ajalta. Siinä on pieni passikuvan kokoinen otos nuoresta naisesta. *Juliette Gervaise*.

»Äiti?»

Poikani askelet narahtelevat portaissa, ja sydämeni lyö samaan tahtiin niiden kanssa. Onko hän huudellut minua kauankin?

»Äiti? Et saisi olla täällä. Hemmetti. Nämä portaat ovat tosi kiikkerät.» Hän tulee viereeni. »Niistä kun putoat, niin —»

Minä kosketan hänen lahjettaan ja pudistan hiljaa päätäni. En pysty nostamaan katsettani. »Älä», sanon vain.

Hän käy polvilleen, sitten istualleen. Tunnen hänen partavetensä hienostuneen, mausteisen tuoksun, mutta seassa häivähtää savu. Hän on polttanut ulkona vaivihkaa tupakan, sillä tuore diagnoosini sai hänet palaamaan vanhoihin tapoihin vuosikymmenten jälkeen. Turha minun on torua: Hän on lääkäri. Hän tietää.

Tekisi vaistomaisesti mieli heittää henkilöllisyystodistus takaisin arkkuun ja paukauttaa kansi kiinni, kätkeä muistot. Niin olen tehnyt koko elämäni ajan.

Nyt teen kuolemaa. En välttämättä nopeasti mutta en hitaastikaan, ja minusta tuntuu, että minun on pakko katsoa taaksepäin.

»Äiti, sinähän itket.»

»Itkenkö?»

Haluaisin kertoa hänelle totuuden, mutta en voi. Oma kyvyttömyys tuntuu nololta ja häpeälliseltä. Tässä iässä ei pitäisi pelätä mitään – ei ainakaan omaa menneisyyttään.

Sanon vain: »Haluan ottaa tämän arkun mukaan.»

»Se on liian iso. Ota sieltä ne tavarat jotka haluat, voin pakata ne pienempään laatikkoon.»

Minua hymyilyttää hänen yrityksensä hallita minua. »Minä

rakastan sinua ja olen taas sairas. Siksi olen antanut sinun komennella, mutta vielä en ole kuollut. Haluan tämän arkun mukaani.»

»Mitä ihmeen välttämätöntä siinä muka voi olla? Meidän piirustuksia ja muuta rojua.»

Jos olisin kertonut hänelle totuuden aikoja sitten tai jos olisin tanssinut, juonut ja laulanut enemmän, hän saattaisi nähdä minut minuna, ei pelkkänä luotettavana, tavallisena äitinä. Se minä, jota hän rakastaa, ei ole kokonainen. Kuvittelin aina, että tahdon nimenomaan rakkautta ja ihailua. Nyt tahtoisinkin ehkä, että hän tuntisi minut.

»Ajattele vaikka, että tämä on viimeinen toiveeni.»

Näen, että hän haluaisi kieltää minua puhumasta näin mutta pelkää äänensä murtuvan. Hän karaisee kurkkuaan. »Olet selviytynyt jo kaksi kertaa. Kyllä sinä nytkin selviydyt.»

Tiedämme molemmat, ettei se ole totta. Olen huterä ja heikko. En pysty nukkumaan enkä syömään ilman lääketieteen apua. »Tietysti.»

»Haluan vain suojella sinua.»

Hymyilen. Amerikkalaiset ovat joskus niin naiiveja.

Olin aikoinani yhtä optimistinen kuin hän. Ajattelin, että maailma on turvallinen paikka. Mutta siitä on jo kauan.

»Kuka on Juliette Gervaise?» Julien kysyy, ja tuntuu jotenkin hätkähdyttävältä kuulla tuo nimi hänen huuliltaan.

Suljen silmäni, ja täällä pimeydessä, joka tuoksuu homeelta ja menneiltä ihmiskohtaloilta, mieleni kurkottaa menneeseen, yli vuosien ja mantereiden. Vastoin tahtoani – tai ehkä tahtoni voimalla, kuka enää osaa sanoa? – alan muistaa.

2

*Valot sammuvat kaikkialla Euroopassa,
eivätkä ne enää syty meidän elinaikanamme.*

SIR EDWARD GREY ENSIMMÄISESTÄ

MAAILMANSODASTA

ELOKUU 1939

Ranska

Vianne Mauriac lähti viileästä stukkoseinäisestä keittiöstään ja astui ulos etupihalle. Tänä kauniina kesäaamuna koko Loiren laakso kukki. Valkoiset lakanat lepattivat tuulussa ja ruusut ryöppysivät kuin nauru ikivanhalla muurilla, joka kätki heidän pihansa tiellä kulkijoilta. Pari ahkeroivaa mehiläistä surisi kukkien joukossa, kaukaa kuului junan puksutus, sitten helähti pikkutytön kikatus.

Sophien.

Vianne hymyili. Hänen kahdeksanvuotias tyttärensä säntäili talossa, komenteli varmaan isäänsä valmistautuessaan lauantain eväretkeen.

»Sinun tyttäresi on oikea tyranni», Antoine sanoi tullessaan oviaukkoon.

Antoine käveli lähemmäs, ja hänen pomadalla kammatut hiuksensa kiilsivät mustina auringossa. Hän oli nikkaroinut huonekaluja koko aamupäivän – hionut tuolia, joka oli jo ennestään satiininsileä – ja hänen kasvoillaan ja hartioillaan lepäsi hieno tomukerros. Hän oli iso mies, pitkä ja leveäharteinen, ja hänellä oli karheat kasvot ja musta sänki, joka kasvoi heti parraksi, jos hän ei herkeämättä pitänyt sitä kurissa.

Antoine kietaisi kätensä Viannen ympärille ja veti hänet kainaloonsa. »Minä rakastan sinua, V.»

»Minäkin rakastan sinua.»

Se oli vakain totuus Viannen maailmassa. Hän rakasti tätä miestä kaikkineen, sitä miten Antoine hymyili, mumisi unissaan, nauroi aivastuksen päälle ja lauloi aarioita suihkussa.

Vianne oli rakastunut Antoineen viisitoista vuotta sitten koulunpihalla, jo ennen kuin oli tiennyt, mitä rakkaus on. Antoine oli hänen ensimmäisensä – ensisuudelman antaja, ensirakkaus, ensimmäinen rakastaja. Ennen Antoinea hän oli ollut laiha, kömpelö, huolestunut tyttö, joka alkoi änkyttää aina kun oli peloissaan, ja peloissaan hän oli usein.

Äiditön tyttö.

Nyt sinusta tulee perheen aikuinen, isä oli sanonut hänelle, kun he olivat ensimmäisen kerran astuneet tähän taloon. Vianne oli tuolloin neljäntoista, hänen silmänsä olivat turvoksissa itkemisestä, ja suru tuntui sietämättömältä. Yhtäkkiä talo, joka oli ollut perheen kesäkoti, muuttui vankilaksi. Äidin kuolemasta oli vajaa kaksi viikkoa, kun isä luopui isänä olemisesta. Matkan aikana isä ei pitänyt kädestä, ei laskenut kättä olalle, ei edes tarjonnut nenäliinaa kyynelten kuivaamiseksi.

M-mutta minä olen vasta tyttö, Vianne sanoi.

Et enää.

Vianne oli katsonut pikkusiskoaan Isabelleä, joka vielä

nelivuotiaanakin imi peukaloa eikä tajunnut ollenkaan, mitä oli tekeillä. Isabelle kyseli vain, milloin äiti tulee kotiin.

Oven oli avannut pitkä laiha nainen, jonka nenä oli kuin vesihana ja silmät pienet mustat rusinat.

Tässäkö ne tytöt ovat? nainen kysyi.

Isä nyökkäsi.

Heistä ei ole teille vaivaa.

Kaikki kävi kovin nopeasti. Vianne ei pysynyt kärryillä. Isä jätti tyttärensä vieraan hoiviin kuin likapyykin. Tyttöillä oli niin iso ikäero, että he olivat kuin eri perheistä. Vianne olisi halunnut lohduttaa Isabellea – ja aikoikin lohduttaa – mutta oli itse niin surunsa syövereissä, ettei kyennyt ajattelemaan toisia, ei varsinkaan, koska Isabelle oli niin kovin itsepäinen, kärsimätön ja kovaääninen lapsi. Vianne muisti yhä heidän ensimmäiset päivänsä talossa: Isabelle kirkui ja rouva piiskasi häntä. Vianne aneli ja hoki: *Mon Dieu, Isabelle, älä enää huuda. Tottele häntä*, mutta jo nelivuotiaana Isabelle oli pitelemätön.

Viannelle tämä kaikki oli ollut liikaa: äidin kuoleman sureminen, isän kipeä hylkääminen, äkillinen elämänmuutos ja Isabellen takertuva, kaipaava yksinäisyys.

Hänen pelastuksensa oli Antoine. Ensimmäisenä kesänä äidin kuoleman jälkeen heistä kahdesta tuli erottamattomat. Antoinesta Vianne löysi pakotien. Kuusitoistavuotiaana hän oli raskaana ja seitsentoistavuotiaana naimisissa ja Le Jardinin emäntä. Kaksi kuukautta myöhemmin hän sai keskenmenon ja kadotti itsensä hetkeksi. Muulla tavalla asiaa ei voinut ilmaista. Hän ryömi suruunsa ja kehräsi sen koteloksi ympärilleen eikä pystynyt huolehtimaan mistään eikä kenestäkään – ei varsinkaan ulvovasta, tarrautuvasta pikkusiskosta.

Mutta siitä oli nyt kauan. Sellaisia muistoja hän ei halunnut ajatuksiinsa tällaisena kauniina päivänä.

Hän nojasi mieheensä, ja tytär juoksi heidän luokseen ja ilmoitti: »Olen valmis. Lähdetään.»

»Jahas», Antoine sanoi hymyillen. »Prinsessa on valmis, joten liikettä nyt.»

Vianne hymyili mennessään hakemaan hattua sisältä. Hänellä oli punertavanvaalea tukka, merensiniset silmät ja posliini-iho, ja niinpä hän suojautui aina auringolta. Kun hän oli pukeutunut leveälierisen olkihatun päähänsä ja hakenut pitsihansikkaat ja eväskorin, Sophie ja Antoine olivat jo päässeet ulos portista.

Vianne sai heidät kiinni talon editse kulkevalla hiekkatiellä. Se oli hädin tuskin kyllin leveä autolle. Sen toisella puolen levittäytyivät aavat heinäpellot, joiden vihreyttä täplittivät punaiset unikat ja siniset ruiskaunokit. Siellä täällä kasvoi metsikköjä. Tässä Loiren laakson kolkassa viljeltiin enemmän heinää kuin viinirypäleitä. Vaikka Pariisiin oli vain vajaan kahden tunnin junamatka, tämä oli kuin toinen maailma. Kesälläkään ei näkynyt juuri turisteja.

Välillä ohii ajoi auto, polkupyörä tai härkävankkurit, mutta muuten he olivat tiellä kolmisin. He asuivat noin puolentoista kilometrin päässä Carriveausta, vajaan tuhannen asukkaan kaupungista, joka oli tunnettu lähinnä siitä, että Jeanne d’Arc oli pysähtynyt siellä. Kaupungissa ei ollut teollisuutta eikä juuri työpaikkoja – lukuun ottamatta lentokenttää, joka oli Carriveaun ilo ja ylpeys. Ainoa laatuaan kilometrien säteellä.

Kaupungissa oli kapeita mutkittavia mukulakivikatuja ja ikivanhoja kalkkikivirakennuksia, jotka nojasivat kömpelösti toisiinsa. Kiviseinien rappaus oli lohkeillut, ja muratti katki alleen rapistumisen, joka kyllä tuntui vaikkei näkynytkään. Kylä oli kyhätynyt vuosisatojen saatossa pala palalta – kiemuraiset kadut, epätasaiset askelmat, umpikujat. Värit hehkuivat kivi-

rakennuksia vasten: mustiin metallikehikoihin pingotetut punaiset markiisit, pelakuut saviruukuissa parvekkeilla rautakaiteiden takana. Kaikkiällä oli katsottavaa: heleitä macaroneja näyteikkunoissa, juustoja, kinkkuja ja makkaroita karkeissa pajukoreissa, värikkäitä tomaatteja, munakoisoja ja kurkkuja laatikoissa. Tällaisena aurinkoisena päivänä kahviloissa oli väkeä. Metallipöydissä istui miehiä juomassa kahvia, polttamassa käsinkäärityjä ruskeita savukkeita ja kiistelemässä kovalla äänellä.

Tavallinen päivä Carriveaussa. Monsieur LaChoa lakaisi katua *saladeriensa* edustalla, madame Clonet pesi hattukauppansa ikkunaa ja pari nuorta poikaa maleksi kaupungin halki kyljikkäin, potkiskellen roskia ja polttaen vuorotellen samaa tupakkaa.

Kaupungin laidalla he kääntyivät kohti jokea. Tasaisella ruohikkoisella rantakaistalla Vianne laski eväskorin maahan ja levitti viltin kastanjan varjoon. Hän otti korista rapeakuorisen patongin, palan täyteläistä valkohomejuustoa, kaksi omenaa, jokusen paperinohuen siivun Bayonnen kinkkua ja pullon vuoden 1936 Bollingeria. Hän kaatoi Antoinelle lasillisen ja istuutui tämän viereen, kun Sophie juoksi kohti joenpenkkaa.

Päivä kului tyvenesti auringonpaahdamassa auteressa. He puhuivat, nauroivat ja söivät eväitä. Vasta myöhään iltapäivällä, kun Sophie oli mennyt rantaan ongelle, Antoine sanoi solmiessaan tyttarelleen päivänkakkaraseppelettä: »Hitler imaisee meidät kaikki kohta sotaan.»

Sota.

Mistään muusta ei nykyään puhuttukaan, eikä Vianne halua kuulla koko sanaa. Ei varsinkaan tällaisena ihanana kesäpäivänä.

Hän varjosti kädellä silmiään ja tähysti tytärtään. Joen takana lepäsi Loiren hyvin hoidettu, kauniisti viljelty laakso. Missään ei näkynyt aitoja eikä muureja, vain vihreitä kumpui-

levia peltoja loputtomiin ja siellä täällä puurykelmiä ja kivitaloja tai vajoja. Ilmassa lenteli pikkuruuisia valkoisia kukkia kuin puuvillahahtuvia.

Vianne nousi ja taputti käsiään. »Tule, Sophie. Lähdetään kotiin.»

»Vianne, et voi kääntää sille selkäsi.»

»Pitääkö minun hakemalla hakea murheita? Miksi? Sinähän olet täällä suojelemassa meitä.»

Vianne hymyili (ehkä vähän turhan säteilevästi), pakkasi eväät koriin, kokosi perheensä ja marssitti heidät kaikki hiekkatielle.

Vajaan puolen tunnin kuluttua he olivat taas Le Jardinin jyrkällä puuportilla, jonka takaa pilkottava maalaistalo oli kuulunut Viannen suvulle kolmensadan vuoden ajan. Kaksikerroksinen kivitalo oli saanut vuosien saatossa siniinsä harmauden koko kirjon, ja sen siniluukkuiset ikkunat antoivat hedelmätarhaan. Kahden savupiipun ympärillä kiipeili muratti, joka peitti tiilet alleen. Alkuperäisistä tiluksista oli jäljellä enää vajaa kolme hehtaaria. Kahdeksankymmentä hehtaaria oli myyty pois parinsadan vuoden aikana, suvun omaisuuden hiljalleen ehtyessä. Viannelle kolme hehtaaria riitti ylenpalttisesti. Hän ei voinut kuvitellakaan kaipaavansa enempää.

Vianne sulki oven takanaan. Keittiössä kupariset ja valurautaiset padat ja pannut riippuivat rautatelineestä lieden yllä. Laventeli ja rosmariini kuivuivat kimppuina kattoparruista. Iän myötä vihertynyt kupariallas oli niin iso, että siinä olisi voinut kylvettää pienen koiran.

Sisäseinien rappaus oli kuoriutunut sieltä täältä ja paljastanut menneiden vuosien maalipintoja. Arkihuone oli moninainen sekoitus huonekaluja ja kankaita: kuvakudoksella verhoiltu pieni sohva, Aubussonin mattoja, vanhaa kiinalaista

posliinia, sintsiä ja Toile de Jouy -kankaita. Jotkut maalaukset olivat erinomaisia – ehkä jopa merkittäviä – toiset taas harrastelijan tekeleitä. Ammoinen varakkuus ja muinainen hienostuneisuus olivat antaneet huoneelle kirjavan, kokoonkyhätyn ilmeen, joka oli hieman nuhjuinen mutta kodikas.

Vianne pysähtyi katsomaan oven lasiruutujen läpi takapihalle, missä Antoine antoi Sophielle vauhtia keinussa, jonka oli tehnyt tytölleen.

Vianne ripusti hattunsa varovasti naulaan ovenpieleen, otti esiliinan ja sitoi sen vyötäisilleen. Sophien ja Antoine leikkiessä ulkona hän laittoi illallista. Hän kietoi vaaleanpunaisen porsaanfileen paksuihin pekoniivuihin, sitoi sen narulla ja ruskisti kuumassa öljyssä. Lihan paistuessa uunissa hän valmisti muun aterian. Kahdeksalta – juuri ajallaan – hän kutsui toiset syömään eikä voinut olla hymyilemättä kuullessaan askelten töminän, puheen pulputuksen ja tuolinjalkojen kirskahtelun, kun Antoine ja Sophie kävivät pöytään.

Sophie istui pöydän päädyssä päässään päivänkakkaraseppele, jonka Antoine oli solminut hänelle joella.

Vianne laski pöytään tarjoiluvadin, josta kohosi herkullinen tuoksu: porsaanpaistia, rapeaa pekonia ja omenia täyteläisessä viinikastikkeessa ruskeiksi paistuneiden perunoiden päällä. Kulhossa oli tuoreita papuja voisulassa, joka oli maustettu puutarhasta poimitulla rakuunalla. Ja tietysti tarjolla oli patonkia, jonka Vianne oli leiponut aamulla.

Tapansa mukaan Sophie höpötti koko aterian ajan. Siinä suhteessa hän muistutti Isabelle-tätiään – lapsi joka ei pystynyt pitämään suutaan kiinni.

Kun koitti jälkiruoan aika – *île flottante*, paahdettuja marenkisaaria paksussa *crème anglaise*ssa – pöydän ääressä vallitsi tyytyväinen hiljaisuus.

»No niin», Vianne sanoi viimein ja työnsi puoliksi syödyn jälkiruokansa syrjään, »sitten tiskit.»

»Äh, äiti», Sophie vikisi.

»Äläpäs marise», Antoine sanoi. »Olet jo sen verran iso.»

Niin kuin joka ilta, Vianne ja Sophie menivät keittiöön omiin asemiinsa – Vianne kuparialtaan, Sophie kivisen työpöydän ääreen – ja alkoivat pestä ja kuivata astioita. Vianne tunsu Antoine jälkiruokasavukkeen makean, terävän tuoksun, joka leijui talon läpi.

»Isä ei nauranut tänään yhdellekään minun jutulleni», Sophie sanoi, kun Vianne asetti astiat takaisin seinästä riippuvaan puutelineeseen. »Jokin on hullusti.»

»Ei nauranut vai? Siitä sietääkin huolestua.»

»Isä on taas huolissaan sodasta.»

Sota. Taas.

Vianne hoputti tyttärensä pois keittiöstä. Ylhäällä Sophien huoneessa hän istui leveällä sängyllä ja kuunteli tytön rupattelua, kun tämä puki pyjaman päälleen, harjasi hampaat ja pani maata.

Vianne kumartui antamaan iltasuukkoa.

»Minua pelottaa», Sophie sanoi. »Tuleeko tänne sota?»

»Älä pelkää», Vianne sanoi. »Isä suojelee meitä.» Mutta jo puhuessaan hän muisti, kuinka hänen oma äitinsä oli kauan sitten sanonut hänelle: *Älä pelkää.*

Silloin oli hänen isänsä lähtenyt sotaan.

Sophie ei näyttänyt vakuuttuneelta. »Mutta —»

»Ei mitään muttia. Ei ole mitään pelättävää. Nukuhan nyt.»

Vianne antoi toisen suukon, painoi huuliaan pitkään pikkutytön poskelle.

Sitten hän meni alakertaan ja ulos takapihalle. Yö oli hehkuva, ilmassa tuoksui jasmiini. Hän näki Antoine istuvan

nurmikentällä rautaisella kahvilantuolilla jalat ojossa, epä-mukavan vinossa asennossa.

Vianne meni Antoine'n luo ja laski kätensä hänen olalleen. Antoine puhalsi savua suustaan ja imaisi tupakkaa. Kuunvalossa miehen kasvot olivat kalpeat ja varjoiset. Melkein vieraat. Hän veti liivintaskustaan paperin. »Olen saanut liikkeen kannallepanomääräyksen. Niin kuin useimmat miehet, jotka ovat yli kahdeksantoista- ja alle kolmekymmentäviisivuotiaita.»

»Liikekannallepano? Mutta... eihän nyt ole sota. En →»

»Minun täytyy ilmoittautua palvelukseen tiistaina.»

»Mutta... mutta... sinä olet postimies.»

Antoine katsoi Vianne'a silmiin, ja yhtäkkiä Viannen oli vaikea hengittää. »Nyt olen ilmeisesti sotilas.»

NEW YORK TIMES BESTSELLER

”Naiset vain selviytyvät. Me kävimme varjosotaa.

Meille ei järjestetty sodan jälkeen paraateja,
me emme saaneet mitaleja eikä meitä mainita historiankirjoissa.

Me teimme sodan aikana sen mitä täytyi, ja kun se oli ohi,
siivosimme jäljet ja aloitimme elämän alusta.”

*Kaksi sisarta,
kaksi erilaista selviytymistarinaa
– unohtumaton kuvaus
sodasta ja rakkaudesta.*

Elämä natsien miehittämässä Ranskassa on kovaa. Vianne, jonka mies on rintamalla, on valmis mihin tahansa pitääkseen perheensä hengissä – jopa yhteistyöhön miehittäjien kanssa. Pikkusisko Isabelle on Vianne kapinallisempi ja uhkarohkeampi. Hän rakastuu partisaaniin, liittyy vastarintaliikkeeseen eikä epäröi panna henkeään alttiiksi toisten puolesta. Kumpikin sisarista luovii sota-ajan melkeissä parhaan kykynsä ja omantuntonsa mukaan. Vaikka arvot ja tavat heitä erottavatkin, he jakavat sitkeän luonteen ja yhteiset haaveet: vapauden ja rakkauden.

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-42966-2